

Protokoll fört vid pleniföredragning

Utbildning- och kulturavdelningen
Kulturbyrån, U3

Närvarande

VT, HJ, RH, AH-J, AH, FK, AR, CW

Frånvarande

Ordförande

Lantråd Veroncia Thörnroos

Föredragande

Minister Annika Hambrudd

Justerat

Omedelbart

Protokollförelse

Byråchef Viveka Löndahl

Nr 1

Anhållan till utrikesministeriet om att Finland för Ålands
räkning ska ansöka om associerat medlemskap i UNESCO

ÅLR 2021/2217

28 U3

Beslutade i enlighet med bilaga 1

Ålands landskapsregering har efter att konsulterat självstyrelsepolitiska nämnden vid Ålands lagting beslutat att anhålla till utrikesministeriet om att Finland för Ålands räkning ska ansöka om associerat medlemskap i UNESCO, FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur (UNESCO) och sänder härmed sin ansökan till utrikesministeriet för vidare handläggning.

Ålands landskapsregering konstaterar att UNESCO (förkortning av United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) är FN:s organisation för att skapa fred genom ökat samarbete mellan medlemsländerna inom utbildning, vetenskap (natur och samhälls-), kultur och kommunikation/information.

Det arbete som utförs inom UNESCO' omfattar utbildning, vetenskap (natur och samhälls), kultur och kommunikation/information. Ålands landskapsregering konstaterar att stora delar av UNESCOs verksamhetsområden är sådana som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet enligt självstyrelselagen för Åland (FFS 1144/91). I huvudsak rör det sig om följande områden:

18 § 10 p självstyrelselagen för Åland: natur- och miljövård, friluftsliv, vattenrätt

18 § 11 p självstyrelselagen för Åland: fornminnen, skydd av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och föremål i landskapet

18 § 14 p självstyrelselagen för Åland: undervisning, kultur, arkiv, biblioteks- och museiväsendet,

samt 18§ 20 p självstyrelselagen för Åland: rätt att utöva rundradio- och televisionsverksamhet inom landskapet

UNESCO är en mellanstatlig organisation under Förenta nationerna som grundades den 16 november 1946. Målet med organisationen är att utveckla utbildning, vetenskap och kultur och att främja samarbete mellan de 193 medlemsnationerna samt de associerade medlemmarna. UNESCO lyder under FN's ekonomiska och sociala råd och har sitt säte i Paris och är ett fackorgan inom FN:s ekonomiska och sociala råd.

I enlighet med artikel 11, 3 stycket UNESCO författning har mellanstatliga organisationer möjlighet att bli medlemmar i UNESCO. Ansökan om medlemskap tas upp till röstning i generalkonferensen (General Conference), minst 2/3 av de röstberättiga medlemsländerna måste rösta för medlemskapet. Enligt grundarna i UNESCO är det Finland som medlemsstat som ansöker om medlemskap för Åland.

Finlands ansökan lämnas först till UNESCO's Executive Board som sedan för ansökan vidare till direktionen, med uttalanden om vad de rekommenderar. Direktionen träffas två gånger per år, ansökningar ska överlämnas till styrelsen minst 90 dagar i förväg för att kunna behandlas vid inkommande generalkonferens.

Associerade medlemmar i UNESCO har följande rättigheter och skyldigheter:

- rättigheter att delta i alla diskussioner av ämnen i de olika råden, dock utan rösträtt
- rätt till att delta i samverkan och planering av arbetssättningen i de olika råden

- rätt till att lägga fram förslag om ämnen som kan diskuteras i de olika råden
- rätt till att få tillsänt all dokumentation och publikationer utarbetat av UNESCO
- rätt till att delta på samma sätt som medlemsländer är kallande till speciella möten

Utöver detta kan associerade medlemmar på samma grunder som medlemsländerna lägga fram förslag till styrelsen. De kan också delta i de olika råden. Associerade medlemmar har inte rätt till medlemskap i direktionen.

Associerade medlemmar har samma rättigheter och skyldigheter som medlemsländerna, undantag gäller dock förslag till budget för UNESCO. Varje medlemsland betalar till den reguljära budgeten efter en skala som fastställs av FN centralt. Associerade medlemmar ska omfattas av samma skyldigheter som medlemsländerna, med undantag för att skillnaden i deras status ska beaktas för hur mycket de bidrar till UNESCO's budget.

Medlemskap i UNESCO ger Åland möjlighet att vara en del av de främsta internationella trenderna inom utbildning, vetenskap och kultur. Genom ett medlemskap i UNESCO kan samhället skapa samband och samarbeta med medlemmarna och deras organisationer. Medlemskap i UNESCO sätter krav på den egna kompetensen. Tillika skulle ett medlemskap säkra möjlighet att jämföra tankar och erfarenheter med de andra medlemsländerna.

I övrigt konstaterar Ålands landskapsregering att det enligt Unescos stadgar att alla medlemsländer bör ha en nationalkommission som fungerar som en nationell rådgivande och sakkunnig arbetsgrupp. En sådan nationalkommission är en länk mellan regering, myndigheter, experter och organisationer som är verksamma inom Unescos områden. Det är länderna själva som bestämmer hur arbetet i det egna landet ska organiseras och finansieras.

Slutligen konstaterar Ålands landskapsregering att det självstyrande Färöarna är associerade medlem i UNESCO.

Lantråd

Veronica Thörnroos

Minister

Annika Hambrudd